

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Horis Canonicis Juxta Rubricas Breviarii Romani ritè recitandis - In qua etiam ipsæ Rubricæ Notis brevibus illustratæ, & Martyrologij Romani nomina suis Accentibus signata continentur, Ad Faciliorem Discentium Vsvm Ac Praxin

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1676

Pars II. De ipsa Praxi Officij Divini recitandi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48333)

III. Dantur etiam plures Patroni Loci, sed unus eorum debet esse Principalis. Titulus autem Ecclesie unius materialis solet esse unicus, licet possit esse plurium Sanctorum sub pluribus Festis, vel plurium sub eodem.

IV. Si Patroni vel Titulares plures dentur, Officium quidem singulorum Duplex erit, sed Octava non conceditur, nisi Festo Principalis Patroni & Titularis, utpote quod solum celebratur sub ritu Duplicis primæ Classis. Unde etiam de hoc solo tenentur Regulares Officium dicere, licet laudabile sit, si etiam quoad Patronos minus principales se accommodent.

V. Quæ hæcenus dicta sunt de Patrono magis principali Loci, eadem etiam Fundatori & Patrono Ordinis in toto Ordine post solemnem Canonizationem ejusdem conveniunt, excepto quòd non prohibitum videatur Regularibus plures Patronos sub ritu Duplici primæ vel secundæ Classis, & cum Octava celebrare.

VI. Titulus Altaris vel Capellæ celebrandus est, prout in Calendario Romano describitur, in quo si neque nominatur, dici poterunt ad illud Altare Missæ Festivæ cum Hymno Angelico, & tribus Orationibus. Officium tamen nullatenus de eo dicendum est sine Majorum licentia, ad quos pertinet ritum mutare.

VII. In Vigilia Patroni, quæ habet Officium in Calendario, erit eâ die omittenda Commemoratio de Patrono, quæ solet fieri inter suffragia. Arnaud. tit. 12.

P A R S II.

DE IPSA PRAXI OFFICII
DIVINI RECITANDI.

TITULUS I.

QUOMODO MATUTINUM RECI-
TANDUM SIT.

Instr. II.

B

§. I. De

§. I.

De Initio Matutini.

I. **A**D initium Matutini semper dicitur Oratio Dominica, Salutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum.

II. Subjungitur *Domine labia*. Et pollice formatur Crux in labijs. Tum dicitur: *DEVS in Adiutorium*; formando manu majorem Crucem, & subjungitur *Gloria Patri*, addendo in fine *Alleluia*, vel *Laus tibi Domine* à Septuagesima usque ad Pascha.

III. Hi Versus semper dicuntur, excepto die Epiphaniæ, & in Officio trium ultimorum dierum Hebdomadæ Sacræ, (quod utpote extraordinarium semper in communibus Regulis exceptum volumus) & in Officio Defunctorum.

§. II.

De Invitorio.

I. **S**umitur ex communi Sanctorum, quodcumque dicitur Officium de Sancto, nisi proprium assignetur in proprio Sanctorum.

II. In Dominicis & Ferijs sumitur ex Officio Hebdomadario, nisi aliud in proprio de Tempore præscribatur. In Vigilijs Sanctorum sumitur ex Feria, in quam cadit Vigilia.

III. Tempore Paschali additur in fine Alleluja, tam quando integrum dicitur, quàm quando medium repetitur.

IV. Omittitur in Festo Epiphaniæ, & in Officio Defunctorum, quando non dicuntur tres Nocturni; excipitur tamen dies Commemorationis, & Depositionis defuncti, ubi dicitur Invitorium, etiamsi tantum unus Nocturnus recitetur, uti notat Gavantus *sect. 9. c. 2. num. 3.* ex Rituali Romano.

§. III.

De Psalmo Venite.

I. **D**icitur semper, quando Invitorium recitatur.

II. Si Invitorium sit *Venite Exultemus* (ut in Feria secunda contingit) tum post repetitionem Invitorij omittitur.

omittuntur tria prima verba Psalmi, & inchoatur ille à Verbis *Iubilemus DEO salutari nostro.*

III. A Dominica Passionis usque ad Pascha non dicitur in hoc Psalmo *Gloria Patri*, nisi in Festis occurrentibus. Invitatorium tamen perinde repetitur, atque aliàs fieri consuevit.

§. IV.

De Hymno.

I. IN Dominicis & Ferijs sumitur ex Officio Hebdomadario, nisi alius in proprio de Tempore præscribatur. In Festis omnibus, nisi proprius assignetur, sumitur ex communi Sanctorum. In Vigilijs sumitur ex Officio Feriæ, in quam cadunt Vigiliæ, excepta Vigilia Pentecostes, & Epiphaniæ, quæ sub ritu Semiduplici celebrantur.

II. Ultima Stropha, si Hymnus sit compositus ex dimetris Jambicis, mutatur eo modo, qui in Rubricis §. 20. assignatur. In Hymno Confessorum verò loco illorum Verborum in prima Stropha: *meruit beatas scandere sedes*: si non est dies obitus, dicitur: *meruit supremos laudis honores.* De qua mutatione sic loquitur Gavantus in Commentar. Breviar. l. 8. c. 3. n. 7. *In Translationum Festis, & quando Officia Confessorum transferuntur in aliam diem, ut in Rubricis, mutatur versus in Hymno: Iste Confessor: ut in Breviario Urbani VIII. iussu recognito, ne mendacium dicatur, quòd eo die obierint. In Hymno Laudum Confessorum non Pontificum videbatur etiam mutandus ille versus: Dies refulsit lumine, Quo sanctus hic de corpore. Sed non mutatur, quia non dicimus. Hic dies præcisè, in quo fit Officium. Contingit etiam transferri Officium à die obitus in immediatè sequentè diem, putà à Dominica in Feriam secundam, & eo casu in primis Vesperis non est mutandus prædictus versus, quia verè eo die obiit. Infra Octavam verò dicitur, ut in Festo, quia, ut sæpe dixi, tota Octava est velut unus, idèmq; dies, Octava scilicet Festi, non autem Octava dierum mensis, intra quem translatum Festum continet celebrari, quod bene nota. Hucusque Gavantus, cui tamen Recentior quidam, & in Rubricis optimè versatus Rubricista acriter se opposuit, & privato scripto fusè pro-*

bare conatus est, Rubricam illam interlinearem in Hymno Confessorum non Pontificum appositam: *Si non est dies obitus*: de Solis Translationibus Reliquarijs, vel alijs illorum Titulis ac Memorijs v. g. Inaugurationis, Canonizationis &c. non verò de eorum Festis Natalitijs in diem aliam (præcisè propter Festorum occurrentium impedimentum) sive stabiliter, sive casualiter translatis intelligendum esse. Probat autem hanc suam opinionem duplici potissimum argumento. 1. Quòd dies obitus Ecclesiasticè & moraliter (prout Papa loqui potuit, & debuit) adhuc maneat, etiamsi fiat Translatio Festi; atque adeò hæ voces *Festum*, *Dies Festi*, sive *Tituli* pro synonymis sumantur, nec per Translationem Rubricalem in Choro & Officio quidquam perdant; id quod varijs instantijs ostendit; nam & Dies Paschatis, vel Pentecostes vocatur adhuc Festum Paschatis &c. etiam si singulis ferè annis in alium diem, quàm quo verè peractum est Mysterium, transferatur. Et in Missa pro Defunctis in die Depositionis dicitur: *Quam hodie de hoc Saculo migrare iussisti*: etiamsi funus frequenter post aliquot dies ab obitu deponatur. Item Festum S. Stephani ejusdem Natalis 26. Decembris dicitur, etiamsi non diu post Ascensionem lapidatus sit. Ex quibus proin exemplis satis patet, Ecclesiam in voce *Hodie* & similibus æquivalentibus non scrupulosam esse, sed hæc vel illâ die fieri, aut factum esse, simpliciter asserere, quâ memoriam illius facti celebrat. 2. Idipsum probat ex tit. 10. Rubric. Gen. ubi supponitur, de Festis translatis omnia dicenda esse, sicut de non translatis, nullâque mentio de hac exceptione facta est licet Urbanus VIII. in Bulla Breviario à se correcto præfixa, dicat, Rubricas in eo, detractis nonnullis, quibusdam adjectis, clariùs & commodiùs explicatas esse. Verùm utut ego hunc discursum efficaciter, rectèque probare judicem, rationem à Gavanto pro sua sententia allatam (ne scilicet mendacium dicatur, quòd eo die obierit) solidam non esse, ut quæ per omnes suprâ allatas, pluresque alias instantias efficaciter refutetur, non censéo tamen ab ejusdem Gavanti sententia recedendum ob sequentem præcipuè rationem, quòd cum haud dubiè hæ voces: *Dies obitus*: duplici modo sumi potuerint ab Ecclesia, physicè scilicet, & moraliter, hanc hoc loco physicè & strictè eas sum-

sumpsisse, colligatur ex varijs argumentis. 1. Ex ipsis Recentioribus Breviarijs, & Diurnalibus, ut vocant, quæ in certis quibusdam Festis v. g. S. Dominici, S. Salsitij, S. Basilij &c. diligenter & signatè monent, hunc versum mutandum esse; cum ergo dubitare nemo prudenter possit, quin omnia, quæ in ejusmodi Breviarijs comprehenduntur, auctoritate Sedis Apostolicæ, quæ speciatim valde semper sollicita fuit, ut uniformis in Horis Canonicis persolvendis ritus observaretur, sint inserta, meritò hæc sola auctoritas sufficere potest ac debet, ad communem Gavanti sententiam retinendam. 2. Id ipsum sat clarè probatur ex decreto S. Congregationis Rituum 9. Junij 1668. edito, in quo eadem sententia clarissimè indicatur, & confirmatur sequentibus verbis: *Sacra Rituum Congregatio ad relationem Eminentissimi D. Cardinalis Brancatij censuit, Officium SS. ad libitum, si cadat in die impedita, non tamen in concursu alterius aequè, & magis privilegiati, debere transferri, in proximam diem non impeditam, & mutandum verbum Hymni: Iste Confessor; ut in Festo S. Philippi Nerij, mense Maio tunc ad libitum celebranda.* 3. Non parùm etiam ex ipsa praxi eadem opinio Gavanti confirmatur, quæ quidem praxis adeò communis est, ut non ego duntaxat, sed alij quoque Rubricistæ hoc super dubio à me consulti mecum apertè confessi sint, nunquam se de alia praxi & opposita supra citati Recentioris sententia quidquam audivisse; cur ergo à tam recepta, & ab ipsa, ut vidimus, Ecclesia approbata consuetudine recedamus? Neque obstat, quòd in Rubricis generalibus nulla de hac mutatione in Festis translatis faciendâ mentio sit facta; nam neque novum, neque infrequens est, quòd in decursu ipsius Breviarij speciales aliquæ Rubricæ inserantur, per quas Rubricis generalibus derogetur; sic enim de facto in Festis infra Octavam Nativitatis Domini occurrentibus vix ulla Rubrica Generalis servatur; & in Festo SS. Joannis & Pauli 26. Junij cum Octava S. Joannis Baptistæ concurrente contra leges Rubricarum generalium integræ Vesperæ secundæ SS. Martyribus attribuuntur, nec tamen aut hujus, aut priorum Rubricarum specialium ulla in Rubricis generalibus mentio est facta.

III. Omittitur à Triduo ante Pascha usque ad Domini-

eam in Albis exclusivè. Item in die Epiphaniæ, & in Officio Defunctorum.

§. V.

De Antiphonis Nocturnorum.

I. **I**N Dominicis & Ferijs sumuntur semper ex Psalterio. In Festis Duplicibus & Semiduplicibus sumuntur ex Comuni Sanctorum, nisi propriæ habeantur. In diebus infra Octavam, & in ipsa Octava accipiuntur communiter eadem, quæ ipso die Festo acceptæ fuerunt. In Festis Simplicibus & Vigilijs ex Psalterio sumuntur.

II. Tempore Paschali, omnes Psalmi unius Nocturni sub prima tantum Antiphona dicuntur, (excepto Officio de Festo Ascensionis) quæ proinde in fine cæteris omnibus omissis repetitur, addito Alleluja.

III. In Duplicibus quælibet Antiphona tam antè, quam post Psalmum vel Psalmos integra dicitur: alijs autem diebus ante Psalmum vel Psalmos tantum inchoatur, & in fine Psalmi integra dicitur.

IV. In Septuagesima usque ad Pascha, quando Antiphona habet Alleluja, hoc omittitur.

V. Si Antiphona sumitur ex principio Psalmi vel Cantici, non repetitur principium, sed statim pergitur, in Psalmi vel Cantico, nisi in Antiphonæ fine Alleluja addatur, tunc enim in Duplicibus Psalmus ab initio repetitur, ut notat Gavantus s. 9. c. 7. n. 17.

§. VI.

De Psalmis Nocturnorum.

I. **I**N Dominicis, Simplicibus, Ferijs, & Vigilijs simplicibus sumuntur ex Psalterio. In Festis Duplicibus & Semiduplicibus accipiuntur ex Comuni Sanctorum, nisi proprij assignentur. In diebus infra Octavam, & ipsâ Octava sumuntur iidem, qui in Festo sunt accepti.

II. In fine Psalmorum semper additur *Gloria Patri*. In Officio Defunctorum loco *Gloria Patri*, dicitur *Requiem æternam*.

III. Qui dividit Nocturnam à Nocturno, per horam unam,

unam, pluresque, cum iusta causa, non peccat. ex Bonac. Gavant. sect. 1. c. 6. tit. 9. n. 2.

§. VII.

De Versibus Nocturnorum.

I. IN Dominicis, Ferijs, & Vigilijs, quæ sub ritu Simpliciter celebrantur, sumuntur ex Psalterio. In Duplicibus, & Semiduplicibus ex Communi Sanctorum, nisi proprii præscribantur. In Simplicibus accipiuntur de Sanctis, prout in Psalterio post Psalmos cuiuslibet Feriæ notatur.

II. Tempore Paschali in fine Versus, & Responsorij additur Alleluja.

§. VIII.

De Absolutionibus, & Benedictionibus.

I. POST versum dictæ orationis Dominicæ dicuntur Absolutiones, prout immediatè ante Psalterium notatur. Quando dicitur illa Benedictio, *Cuius Festum colimus*, non additur nomen Sancti.

II. Qui solus recitat Officium ante Benedictionem debet dicere: *Iube Domine*, non *domne*, quia tunc à DEO petit benedictionem. Gavant. c. 11. n. 4. & colligitur ex Rubricis Missalis tit. 6. de ritu celebr. Miss. n. 2. ubi celebrans dicere iubetur: *Iube Domine benedicere*; Diaconus verò in ordine Missæ solummodo *Iube Domne benedicere*.

III. Dicuntur semper excepto triduo ante Pascha, & in Officio Defunctorum.

IX.

De Lectionibus.

I. IN Dominicis, & Ferijs sumuntur semper ex proprio de tempore.

II. In Duplicibus primæ & secundæ Classis & Majoribus per annum, primæ tres Lectiones, si propriæ non habeantur, ex Communi Sanctorum sumendæ sunt; quod idem etiam faciendum in Festis Patronorum minus Principalium, nisi ob angustiam temporis ponendum sit initium Prophetæ,

quod in his ultimis Festis poni decretum est in postrema Brevariij recognitione. Gavant. *f. 5. c. 12. n. 15.* In alijs Duplicibus & Semiduplicibus primæ tres, nisi aliud dicatur, plerumque sumuntur de Scriptura occurrente. Secundæ tres ex proprio Sanctorum, aut certè ex communi. Ultimæ tres communiter accipiuntur ex communi Sanctorum, nisi speciales assignentur in proprio Sanctorum.

III. Quando Rubricæ dicunt, in novem Lectionum Officio, si facienda sit Commemoratio de Sancto aut Feria, aut Dominica, quæ habet proprium Evangelium, quod legi debet pro nona Lectione, ex octava & nona Lectione unam faciendam esse, aut nonam omnino omitti posse, intelligendum hoc est, nisi in nona Lectione laus propria eorum, de quibus Festum celebratur, contineatur, tunc enim omnino nonam octavæ jungi convenit. Gavant. *l. c. num. 16.*

IV. Si dies Octava, quæ habet proprium Evangelium, (qualis est Octava SS. Apostolorum Petri & Pauli) occurrat in Dominica, (in qua fit de Titulari Ecclesiæ, vel Patrono loci, cum Commemorationibus Dominicæ, & Octavæ) legatur Dominicæ Evangelium cum sua Homilia pro nona Lectione, licet Octava, quæ est Duplex, dignior sit quàm Dominica. Unde etiam Evangelium Dominicæ, in fine Missæ legendum erit: quia nulla Dominica omitti debet. Gavant. *sect. 3. c. 11. n. 37.*

V. Si aliquo die in Lectionibus primi Nocturni initium alicujus Scripturæ dicendum foret, occurrat autem Festum proprias habens Lectiones, tum initium illud sequenti die non impedito dicendum erit, & Lectiones illi diei assignatæ, vel prioribus jungendæ, vel omnino omittendæ. Quòd si autem ita caderet initium illius Scripturæ, ut nullo subsequenti die dici possit, possit autem in aliquo ex antecedentibus, intra assignatam tamen hebdomadam, tum in hunc aliquem transferri debet; nunquam enim extra hebdomadam sibi assignatam Lectiones præscriptæ sunt legendæ, uti Gavantus *f. 5. c. 12. n. 12.* notat, ubi etiam conformiter Rubricis monet, hoc, quod de initio S. Scripturæ dictum est, de prima solum D. Pauli Epistola, & libro primo Regum, non autem de subsequentibus, ut qui per modum unius Epistolæ aut libri reputantur, intelligendum esse; unde licet initia posterio-

steriorum Epistolarum aut librorum Regum assignato loco legi non possint, non sunt sequenti die non impedito legenda, sed liberè omitti possunt.

VI. Si Festum aliquod novem Lectionum exigens pro primo Nocturno Lectiones de Scriptura occurrente, occurrat cum Feria aliqua Majore, nullas Lectiones ex Scriptura, sed ex SS. Patribus super Evangelium habente, tum Lectiones primi Nocturni, ex Communi Sanctorum accipiendæ sunt.

VII. Si Festum SS. Philippi & Jacobi in Sabbato Dominicæ tertiæ post Pascha occurrat, tunc in Dominica quarta legi debent Lectiones sequentis Feriæ (quæ alioqui ob sequens Festum Inventionis S. Crucis omitti deberent) ne bis initium Epistolæ S. Jacobi immediatè repetatur. An verò idem etiam faciendum sit, si tantum duobus aut tribus diebus antè celebratum fuisset illud ipsum Festum, dubitarunt aliqui, sed cum Sabbatum duntaxat nominarint Rubricæ, non videtur ad alios casus extendenda hæc omisso.

VIII. Si Festum aliquod habens Octavam, & in Breviario non indicatum occurrat, in sex diebus infra Octavam, primi Nocturni Lectiones erunt de Scriptura occurrente, aut (si simul Feria major aut Vigilia habens Homiliam eo die occurrat) ex Communi Sanctorum; Secundi verò, & tertij Lectiones, si propriæ non habeantur, desumendæ itidem erunt ex Communi Sanctorum, si de Sanctis fiat Officium; alioqui Lectiones ipsius diei Festi repetendæ erunt. In ipsa verò die Octava Lectiones primi & tertij Nocturni, si propriæ non habeantur, sumentur ex ipso Festo, solæ verò Lectiones secundi Nocturni ex Communi Sanctorum accipientur.

IX. In Simplicibus prima & secunda communiter accipitur de Scriptura occurrente, tertia de Sancto, nisi hic duas habeat, tunc enim prima tantum ex Scriptura accipitur, vel ex tribus una fit Lectio, & loco primæ Lectionis dicitur. Quòd, si Sanctus propriam Lectionem non habeat, ea ex communi sumenda erit, uti clarè satis indicat Rubrica §. 26. n. 4. ubi ait: *Si unam tantum habuerit (Sanctus) vel propriam, vel ex communi assignatam; & habetur manifestum exemplum in Festo S. Margaritæ 20. Julij.* In Officio tamen novem Lectionum rectius dici videtur, eam, si propria non fuerit, omnino omittendam, sicut satis distinctè iterum

Rubrica *tit. tit. n. 4.* indicat. Et Ratio esse videtur, quia tunc in secundo & tertio Nocturno jam aliquæ Lectiones Sancti cujusdam Patris leguntur, unde non videtur congruum, ut iterum in fine similes Lectiones assignentur, nisi fortè illæ tales sint, ut in ijs talis Sancti laudes nominatim contineantur, uti in Festo S. Clementis 23. Novembris contingit, ubi de S. Felicitate Homilia quidem S. Gregorij legitur, sed in qua distincta fit mentio ejusdem Sanctæ. Ita etiam Gavantus *sect. 3. c. 11. n. 34.* ubi exemplum de S. Hermete in Festo S. Augustini occurrente affert, qui nonam Lectionem non habet, eò quòd propriam non habeat. Atque id ipsum conformiter Rubricis fieri contendit, quæ n. 9. de Translat. Festorum dicunt, nonam Lectionem de Sancto faciendam esse, *si propriam de vita Sancti habuerit.*

X. In Vigilijs sumuntur ex communi Sanctorum, nisi propriam habeantur.

XI. Si in aliquo Festo novem aut trium Lectionum Hymnus Ambrosianus non dicatur, omittitur Lectio Nona de Sancto, etiamsi propriam habeat; quia cum loco Hymni illius Responsorium nonum dici debeat, hoc autem non conveniat Lectioni de Sancto, meritò hæc omnino omittitur. Sed & infra Octavas Paschæ & Pentecostes nunquam dicitur tertia Lectio de Sancto; quod Gavantus *f. 3. c. 11. n. 35.* ideo fieri putat, ne, quia alias parùm legitur de solemnibus Festis, per Lectionem de Sancto nimis minuatur. Verùm quia etiam in Adventu, si in Feria Simplex Festum occurrat, nona Lectio de eo non dicitur, rectius tota ratio in arbitrium Ecclesiæ statuentis rejicitur.

XII. Si cum Festo novem Lectionum simul Festum simplex, & Feria major aut Dominica habentes proprium Evangelium occurrant, pariter omittitur nona Lectio de Sancto, eò quòd in tali casu Dominica & Feria major, utpote digniores, nonam Lectionem exigant. Ex quibus omnibus patet, quid universim respondendum sit ijs, qui regulam universalem habere desiderant, ex quo cognoscere possint, quando de simplici Festo nona Lectio dicenda sit; nimirum dicendum esse, non posse unam; sed duas duntaxat dari, quarum prior pro Festis trium Lectionum serviat, & fit hæc:

In nulla Feria maiore, aut Vigilia dicitur tertia Lectio de Sancto.

Poste-

Posterior pro Festis novem Lectionum serviens ista sit: *Quandocumque omittitur Hymnus Ambrosianus, aut Sanctus propriam Lectionem non habet, nona Lectio de Sancto dici non debet.* Quibus duabus regulis addi potest tertia Dominicis & Ferijs serviens: *Quoties de Dominica aut Feria maiori in Officio fit Commemoratio duntaxat, de iisdem Nona Lectio dici debet.* Hinc si Octava v. g. SS. Apostolorum Petri & Pauli occurrat in Dominica, & eodem die etiam Dedicatio, cui Octava cedere debet, occurrat, lectio nona juxta Gavantum de Dominica, licet Octava sit dignior, & proprium Evangelium habeat, dicenda erit, eò quòd in Missa quoq; Evangelium ultimum de Dominica legatur; nona Lectio autem & Evangelium concordare debeant. Ex quo colligitur prædictam regulam tertiam non potuisse universaliter poni de quocumque Officio, cum de die Octava in dicto casu, & Simplici infra Octavam Corporis Christi occurrente Commemoratio fiat, & tamen nona Lectio non legatur.

XIII. Post singulas Lectiones dicitur: *Tu autem Domine, miserere nobis,* & subjungitur *DEO gratias,* præterquam in Officio Defunctorum, & in triduo ultimo Sacræ Hebdomadæ. Titulus Authoris in Lectione semper præponitur.

§. X.

De Responsoriis post Lectiones.

I. **S**umuntur in Dominicis & Ferijs, & Vigilijs ex proprio de Tempore. In Festis, nisi propria habeantur, sumuntur omnia ex Communi Sanctorum, ita tamen ut in Festis Simplicibus duo duntaxat ex illo Nocturno accipiantur. quæ Feriæ, in quam Simplex cadit, respondent, in quorû postremo *Gloria Patri* cum consueta repetitione Responsorij additur.

II. Tempore Paschali in fine Responsorij ante Versum additur Alleluja, iterumque in repetitione repetitur. In fine autem Versus non additur.

III. Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri* in Responsorio Officij de Tempore, sed non in Officio Sanctorum, & ejus loco resumitur Responsoriû à principio ad finem usque.

IV. Responsoria primò ponenda in Dominica, si hæc impediatur à Festo Duplici, ponenda sunt in prima Feria se-

quenti tanquam historiae principium, antequam dicantur alia Responsorialia. Quòd si totà in hebdomadà nulla Feria occurrat, occurrat autem simplex Festum, tum hoc cedere debet Feriæ, & de eo solùm Commemoratio fieri. Quòd si verò nec Simplex per totam hebdomadem occurrat, tum sequenti hebdomade ponenda sunt, nisi in Dominica sint alia Responsorialia primò ponenda; tum enim præcedentis hebdomadæ prima die Festo duplici non impedita Officium fieri de Feria, & Semiduplex transferri deberet, uti habetur in Rubrica tit. de Respons. n. 8.

V. Responsorialia etiam secundæ Feriæ propria, si propter Festum occurrens poni non possint in ea Feria, ponuntur in sequenti prima occurrente Feria. Ubi verò non adsunt, et Nocturnis Dominicæ secundùm Ordinem illum, qui in Absolutionibus tenetur, sumuntur juxta n. 7. ejusdem tituli.

VI. Responsorium post octavam Lectionem pro Fratribus Martyribus: *Hæc est vera Fraternitas*: non dicitur unquam, nisi verè ij Fratres sint secundùm carnem. Quòd si cum Fratribus carnalibus celebrentur alij non Fratres (uti in Festo SS. Placidi & Sociorum contingit) non dicitur.

VII. Qui inchoat Responsorium, idem etiam dicit Versum integrum, imò & *Gloria Patri*, par enim est ratio; ceteri verò de Choro absolvunt Responsorium, & repetunt post Versum, & post *Gloria Patri*. Gavant. c. 13. n. 5. Licet hodie multi contrarium in privata saltem recitatione faciant; dum, qui inchoat Responsorium, pergit in illo recitando usque ad versum exclusivè; & hunc recitat, qui Lectionem dixerat.

§. XI.

De Hymno Ambrosiano.

I. Dicitur semper, exceptis Dominicis violaceum colorem requirentibus; & Ferijs, in quibus vel violaceus vel viridis color adhibetur.

II. Potest separari Matutinum à Laudibus licitè absque peculiari causa, (etiam totà nocte interposita. Gavant. s. 1. c. 6. tit. 9.) uti rectè Sanch. Bonart. Tann. apud & cum P. Gobat. tr. 5. n. 672. contra Azor docent. An verò & quid post finitum Hymnum Ambrosianum in tali casu adjungendum sit, non conveniunt Authores. Gavantus s. 4. c. 3. cum

Frans-

Francolino & Navarro putat orationem cum Benedicamus absque Commemorationibus dicendam, & submissâ voce Orationem Dominicam adjungendam; sed negant hoc necessarium esse Sanch. Azor. Bonart. & multi alij apud & cum P. Gobat *l. c.* eò quòd nulla Rubrica illam recitationem præcipiat. Unde poterit quivis in praxi alterutram partem sequi.

TITULUS II.

DE LAUDIBUS.

§. I.

De initio Laudum.

I. SI Laudes separentur à Matutino, dicitur Pater & Ave ad Sinitium illarum; secus verò, si continuentur cum Matutino. Ita Gavantus, Bonart. Tann. Navarr. Francolinus, apud & cum P. Gobat *tr. 5. n. 673.* ubi ait, se nescire ullum, qui hoc neget præter Azor.

II. *DEVS* in *Aditorium* semper dicitur, exceptis tribus ultimis diebus Sacræ Hebdomadæ, & Officio Defunctorum.

§. II.

De Antiphonis.

I. IN Dominicis, Ferijs & Vigilijs Simplicibus sumuntur ex Psalterio; in Festis verò ex Communi Sanctorum, nisi aliæ in proprio de Tempore aut Sanctorum assignentur.

II. In Duplicibus ante & post Psalmos integræ recitantur.

III. Tempore Paschali in Dominicis & Ferijs primi tres Psalmi dicuntur sub una Antiphona. In Festis verò cuilibet Psalmo una Antiphona subjungitur, addito Alleluja, nisi jam antè in illa Antiphona esset additum.

§. III.

De Psalmis.

I. IN Dominicis sumuntur semper Psalmi Dominicales, excepto tempore à Septuagesima usque ad Pascha, ubi loco primorum duorum Psalmorum dicuntur Psalmi *Miserere* & *Confitemini*.

II. In omnibus Festis sumuntur Psalmi Dominicales.

III. In Ferijs Psalmus *DEVS DEVS meus* & *Laudate*, semper

semper recitantur; reliqui mutantur, prout in Officio de quolibet Feria notatur. Excipe Ferias Paschales, in quibus semper Psalmi Dominicæ dicuntur.

IV. In Vigilijs sumuntur ex Feria, exceptis Vigilijs Nativitatis, Epiphaniæ, & Pentecostes.

§. IV.

De Capitulo.

I. **I**N Dominicis, Ferijs, & Vigilijs sumitur ex Psalterio nisi aliud in Officio de Tempore assignetur; uti fit in Dominicis ab Adventu usque ad Octavam Epiphaniæ; & Septuagesima usque ad tertiam Dominicam post Pentecosten, in quibus regulariter Capitulum ex primis Vesperis accipitur juxta Rubricas de Capit. n. 3.

II. In Festis, ex communi Sanctorum accipitur, nisi aliud in proprio de Tempore aut Sanctorum præscribatur.

III. Nunquam omittitur, nisi in Feria quinta Ccenæ Domini usque ad Sabbatum in Albis inclusivè, & in Officio Defunctorum.

IV. In fine Capituli semper additur *DEO gratias*.

§. V.

De Hymno.

I. **S**emper dicitur, exceptis diebus à Feria quinta Ccenæ Domini usque ad Dominicam in Albis exclusivè, & Officio Defunctorum.

II. In Dominicis, & Ferijs, & Vigilijs sub ritu simpliciter celebrandis sumitur ex Psalterio. In Festis, ex Communi Sanctorum, nisi aliud in Officio de Tempore, aut proprio Sanctorum notetur.

III. Ultima Stropha mutatur pro Temporis aut Officii varietate.

§. VI.

De Versibus, & Antiphona ante Canticum Benedictus.

I. **A**ntiphona ante Canticum *Benedictus* semper dicitur. Versiculi hanc Antiphonam antecedentes omittuntur solum à die Resurrectionis usque ad Dominicam in

bis exclusivè, quo tempore eorum loco dicitur Antiphona
Hac dies.

II. Tam Versiculi, quàm Antiphonæ sumuntur diebus Dominicis, Ferijs, & Vigilijs simplicibus ex Psalterio; in Festis verò ex Communi Sanctorum, nisi propriæ in Officio de Tempore, aut proprio Sanctorum assignentur.

III. Antiphona post Canticum integra repetitur, addito Alleluja (quod etiam Versibus additur) tempore Paschali. Ante Canticum integra dicitur in Duplicibus, reliquo tempore inchoatur tantùm.

§. VII.

De Cantico Benedictus.

I. **S**emper dicitur, & clauditur per *Gloria Patri*, excepto Officio Defunctorum, ubi Versus *Requiem* substituitur, & triduo S. Hebdomadæ, ubi omittitur.

§. VIII.

De Precibus Ferialibus.

I. **D**icuntur hæ tantùm in Ferijs Adventûs, Quadragésimæ, Quatuor Temporum, & Vigilijs, quæ jejunantur, exceptis Vigilia, & Quatuor Temporibus Pentecostes, & Vigilia Nativitatis Christi, ac Paschatis.

§. IX.

De Oratione.

I. **P**ost Antiphonam, quæ Cantico *Benedictus* subjungitur, aut preces (si dicuntur) absolutas dicitur *Domine vobiscum*, aut (si is, qui Officiùm recitat, necdum sit Diaconus) *Domine exaudi orationem meam*, & præmissa *Oramus* subjungitur Oratio conveniens Officio, quæ semper clauditur eo modo, qui in ipsa oratione annotatur.

§. X.

De Commemorationibus specialibus.

I. **C**ommemorationes speciales dicuntur ex Orationes, quæ ratione Festi occurrentis dicendæ sunt, de quibus tria potissimùm notanda occurrunt, videlicet Tempus, Ordo, Modus.

Tem-

Tempus quod attinet, sequentes tres Regulæ servire possunt. Prima. In Festis Duplicibus primæ Classis nulla fit Commemoratio, nisi Octavarum privilegiatarum (puta Nativitatis, Epiphaniæ, Corporis Christi) diei Octavæ cujuscunque, Dominicæ, Feriæ Majoris, & Vigiliæ Epiphaniæ. Secunda. In Festis Duplicibus secundæ Classis præter Commemorationes, quæ fiunt in Duplicibus primæ Classis, fit etiam Commemoratio Festi Simplicis, (saltem in Laudibus) & Vigiliæ, non autem diei infra Octavam, quia de Octava sæpius fit Officium, non autem de Simplici; hoc enim nunquam transfertur. Tertia. In Duplicibus alijs, & Semiduplicibus fit Commemoratio cujuscunque Feriæ privilegiatæ, Vigiliæ, diei infra Octavam, & Simplicis Festi.

II. Ordo Commemorationum in duabus consistit Regulis. Prima est, ut semper præcedat Duplex, Dominica, Semiduplex, Dies infra Octavam, Feria Major, Vigilia, B. MARIA in Sabbato, Simplex.

Secunda, ut inter Festa ejusdem gradus dignius præferatur minùs digno. Constituitur autem Ordo dignitatis hoc ferè modo, ut primo loco ponantur Festa Christi Dominum, B. Virginis, Angelorum, S. Joannis Bapt. Apostolorum, Martyrum, Confessorum Pontificum, Confessorum non Pontificum, Virginum Martyrum, Virginum non Martyrum, non Virginum.

De Patrono quoque Locì regulariter ante Titularem fieri Commemorationem convenit, quod idem etiam de Patrono Principali Ordinis sentiendum. In Ecclesia omnium Sanctorum nomine dicata fieri debet Commemoratio de Apostolis ante Commemorationem de Omnibus Sanctis, uti fit in Officio parvo B. Virginis. Neque inconveniens est, de eodem bis fieri mentionem, semel apertè, semel latentè; sic enim de facto contingit infra Octavam Omnium Sanctorum, in qua fiunt Commemorationes de varijs Sanctis occurrentibus, licet in Oratione principali de ijsdem jam implicitè facta sit mentio. Si Ecclesia sit B. Virgini dicata, sufficit Commemoratio communis *Concede &c.* neque alia facienda est, teste Gavanto *c. 18. n. 11.* In Officio Vigiliæ Patroni vel Titularis omittitur eorum Commemoratio.

Ex quibus obiter colligitur, minùs congruè à Gavanto

sect. 5.

sect. 5. c. 18. n. 7. in Ordine dignitatis Sanctos Veteri Testamento post Apostolos statim collocari, cum nullum hujus Prælationis fundamentum ex Rubricis habeatur, atque adeò meritò idem inter hos & Sanctos Novi Testamenti Ordo constituatur, qui inter alios Sanctos Novi Testamenti solet observari.

III. Modus Commemorationum requirit, ut primò recitetur Antiphona, & Versiculi ex Laudibus in Proprio Sanctorum, aut de Tempore, aut in Communi positus. Si autem hi Versiculi cum Antiphona jam dicti sunt propter simile Festum occurrens, tum pro Commemoratione sumenda est Antiphona cum Versiculis ex primis Vesperis; quòd si & hi jam dicti sint, tum Antiphona quidem sumenda est ex secundis Vesperis, Versiculi autem ex primo Nocturno, nisi & hi similes sint illis, qui jam priùs sunt dicti, tum enim ex secundo Nocturno sumendi erunt. Si verò, uti contingere potest, & quarta similis Commemoratio facienda est, tum pro Antiphona quidem sumenda est ea, quæ prima in primo Nocturno ponitur, pro Versu verò is, qui in Nocturnis positus, & necdum pro Commemoratione dictus est, uti Gavantus s. 3. c. 11. n. 30. & Arnaudus p. 1. tit. 9. n. 27. volunt. Antiphonæ ad *Benedictus* de communi Confessorum Pontificum, & non Pontificum sunt diversæ saltem in fine, atque adeò utraque pro eodem Officio servire poterit. Tam Versiculis his, quàm Antiphonæ tempore Paschali additur Alleluja. Secundò, ut oratio recitetur vel ex Proprio Sanctorum, vel de Tempore, vel de Communi Sanctorum. Inchoatur semper ab *Oramus*, non autem clauditur per clausulam ordinariam, nisi sit ultima.

§. XI.

De Suffragijs Communibus.

I. **D**icuntur hæc Suffragia communia, quia plurimis diebus fieri solent, nimirum quodocunque non est Duplex, aut dies infra Octavam, aut dies intra Adventum, aut intra Dominicam Passionis, & SS. TRINITATIS occurrens. Omittuntur etiam, quando dies Octava cadit in Dominicam privilegiatam: licet de Octava eo casu tantùm fiat Commemoratio. Gavant. *sect. 3. c. 8. n. 13.*

Instruct. II.

C

II. Or-

II. Ordo Suffragiorum hic observatur. Prima est de Cruce, (siquidem de hac facienda sit Commemoratio propter Feriam) quæ semper omnibus præponitur, etiam Commemorationi de ipsa SS. TRINITATE. Altera est de B. Virgine, si quidem de ea Officium non fiat, aut Officium parvum in Choro non recitetur, in hoc enim gemino casu non fit Commemoratio, nisi B. Virgo sit Patrona Ecclesiæ, uti Gavantus *sect. 5. c. 18. n. 3.* decisum esse à S. Congregatione testatur, dum ait: *De S. MARIA non fit (Commemoratio in Suffragijs) nisi in propria Ecclesia tanquam de Titulari ex decreto S. Congregationis Rituum 10. Ian. 1764. quando dicitur eiusdem Officium parvum in Choro.* Quod ideo fortassis decretum est, ut nunquam omitti debeat Commemoratio Titularis Sancti in ipso Officio. Unde etsi idem Gavantus mox addat, non decere, ut de eodem fiat simul Officium & Commemoratio (ob quam causam Arnaudus tr. 2. tit. 15. putat, nec in propria etiam Ecclesia faciendam esse Commemorationem, quando parvum Officium dicitur) id tamen ita intelligendum est, ut in illo duntaxat casu, quo B. Virgo Titularis non est, locum habeat; alioqui enim decretum S. Congregationis prorsus supervacaneum esset, cum ex Rubricis tit. 35. n. 4. sat clarum fuisset, de B. Virgine Commemorationem fieri non debere, quando ejus Officium parvum dicitur. Tertia est de SS. Apostolis Petro & Paulo, ultima de Pace. Et hæc quidem Commemorationes modo prædicto fiunt in omnibus Ecclesijs, quibus tamen pro diversitate locorum inferuntur duæ Commemorationes, una de Patrono Diocesis, & altera de Patrono Titulari Ecclesiæ, & ponuntur eo loco inter has Commemorationes, quem dignitas earum requirit, uti supra de Commemorationibus specialibus dictum est. Notat tamen Gavantus, si Ecclesia sit S. Salvatori dicata, eo tempore, quo de Cruce fit Commemoratio, non esse faciendam Commemorationem de Salvatore, eò quòd hæc duæ Commemorationes æquipolleant inter se.

III. Dubitârunt nonnulli, an si in Diocesi Augustana Beneficiatus aut Parochus aliquis pro Titulari suæ Ecclesiæ aut Capellæ S. Apostolum Andream v. g. habeat, de hoc primum post SS. Udalricum & Afram Commemorationem facere debeat? Ratio dubitandi ex Proprio Diocesis Augustanz

stante defumitur, in quo statim ab initio præcipitur, ut in Suffragijs semper post Commemorationem Apostolorum Commemoratio de S. Udalrico, & alia de S. Afra & Sodalibus fiat: Ad quod dubium ex dictis in §. 11. n. 2. de Laudibus responderetur, de S. Andrea Apostolo tanquam digniore ante S. Udalricum faciendam esse Commemorationem; neque Proprium Diocesæ aliud velle, quàm quòd post Commemorationem Apostolorum etiam de S. Udalrico, & de S. Afra facienda sit Commemoratio, quod verificatur, etiam si alia inter ipsos & SS. Apostolos Commemoratio ratione majoris dignitatis intercedat; alioqui si SS. Trinitas esset Titularis, de hac post S. Afram Commemoratio facienda foret, quod utique dici non potest. Et ideo nempe Rubricæ in §. 35. de Suffrag. dicunt, Commemorationi de B. Virgine & Apostolis adjungi Commemorationem *de Patrono, vel Titulo Ecclesie* ante vel post Commemorationem de Apostolis, ut indicaret, interdum Titularem, interdum Patronum præferri posse Apostolis, si scilicet digniores sint illis. Neque obstat, quòd priori §. dictum sit, Patronum in Commemoratione præferri debere Titulari; hoc enim intelligendum est, si in pari gradu sint constituti, v. g. uterque sit Martyr, unde ibidem vocem *regulariter* addidi.

IV. Alij verò dubitarunt, an si quis plura beneficia habeat, de singulis Patronis vel Titularibus Commemorationem facere debeat? ad quod dubium affirmativè respondendum est cum Busenbaum l. 4. c. 2. du. 2. a. 1. n. 9. & pluribus ibi cit. quia par est omnium ratio.

V. Cedunt hæc communes Commemorationes Commemorationi Festi Simplicis occurrentis, quia Festi Commemoratio privilegiata est ob titulum festivum, atque adeò meritò alijs communibus Commemorationibus præfertur.

VI. Modus recitandi hæc Suffragia idem est cum eo, quem supra in Commemorationibus specialibus observandum diximus.

§. XII.

De Fine Laudum.

I. **P**ost Orationem dictam, & factas Commemorationes dicitur *Dominus vobiscum* (aut si nondum quis Diacono

nus sit) *Domine exaudi*; tum subjungitur *Benedicamus Domino*, & *Fidelium anima*, nisi aliud Officium v. g. de B. Virgine, aut Defunctis, aut Litaniæ in festo S. Marci, & Ferijs Rogationum sequantur; tunc enim Versus *Fidelium* omittitur, juxta Gavant. *sect. 5. c. 22. n. 4.* quod etiam aliàs fit, si post quamcunque horam aliud quid, v. g. Missa vel Officium sequatur. Rationem addere videtur Gavantus l. c. dum sic ait: *Neque dicitur (Versus Fidelium) si aliud sequatur, ut Missa, vel Officium parvum B. MARIÆ, septem Psalmi, Litania, in quorum fine dicitur Fidelium: vel Officium Defunctorum, in quo abundantius pro iisdem oratur.* Sed hæc ratio locum non habere videtur in Litanis B. Virginis interdum post Vesperas cantari solitis, utpote quæ ex communi praxi solâ oratione, & benedictione cum Venerabili clauduntur; quod idem etiam in Matutino Nativitatis Christi fit, quod juxta Gavantum per *Benedicamus* claudi debet, & tamen non dicitur *Fidelium* in fine solemnissimæ Missæ.

II. Post Versum *Fidelium*, si terminandum sit Officium, dicitur *Pater noster*, *Dominus det nobis suam pacem*, & Antiphona *Salve Regina*, vel alia pro ratione temporis, & in fine additur *Divinum auxilium*. Si autem non terminandum sit, tum post Versum *Fidelium* dicitur *Pater & Ave & Credo* pro Prima, & post ultimam horam, post quam terminatur Officium, dicitur *Pater noster. Dominus det nobis: Antiphona Salve Regina*, aut alia similis. *Divinum auxilium. &c.*

III. Qui recitat pridie Vesperti Matutinum cum Laudibus, potest etiam statim recitare Litanias, si dicendæ sunt, quia accessorium sequitur naturam sui principalis. Gavant. *sect. 6. c. 16. n. 6.*

TITULUS III.

DE PRIMA.

§. I.

De initio Primæ.

AD initium Primæ semper dicitur *Pater, Ave, Credo*. Versiculi quoque *DEVS in adiutorium* semper subjunguntur, excepto ultimo triduo Sacræ Hebdomadæ.

§. II. De

§. II.

De Hymno.

I. **H**ymnus *Iam lucis* semper dicitur, excepto triduo ultimo Sacrae Hebdomadae, & Octava Paschae usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. Stropha ultima variatur pro temporis varietate, uti in §. 20. Rubricarum dicitur.

§. III.

De Antiphona.

I. **I**n Dominicis, Ferijs, & Simplicibus Vigilijs sumitur ex Psalterio; in Festis verò prima ex Laudibus de communi Sanctorum, nisi propria in Officio de Tempore, aut Proprio Sanctorum assignetur. Per Octavam Paschae Antiphona *Hac dies*, sicut in alijs horis, loco consuetae Antiphonae recitatur, non tamen inchoatur ante Psalmos.

II. Nunquam omittitur, nisi in Triduo ultimo Sacrae Hebdomadae.

III. Ab initio nunquam dicitur integra, sed tantum in fine ultimi Psalmi; & tunc tempore Paschali Alleluja additur.

§. IV.

De Psalmis.

I. **I**n Dominicis, Ferijs, & Simplicibus Vigilijs semper dicuntur quatuor Psalmi, & secundo loco inferitur Psalmus, qui in Psalterio ponitur, excepto tempore Paschali, ubi tres tantum Psalmi *DEVS in nomine, Beati, Retribue* dicuntur.

II. In Festis Duplicibus, Semiduplicibus, Simplicibus, & B. M A R I A E in Sabbato, etiam tantum ijdem tres Psalmi recitantur, qui semper clauduntur per *Gloria Patri*, excepto Triduo ultimo Sacrae Hebdomadae.

§. V.

De Symbolo S. Athanasij.

I. **D**icitur tantum in Dominica Trinitatis, & quoties de Dominica dicitur Officium ut in Psalterio. Hinc neque in Dominicis infra Octavam Nativitatis Christi, Epiphaniae, Corporis Christi, Ascensionis, nec in Dominicis

Paschatis & Pentecostes dicitur, quia hæc omnia Officia non sunt propriè Dominicalia, prout in Psalterio pro Dominicis assignatur Officium.

II. Quòd autè in Dominica Trinitatis, in qua pariter non dicitur Officium, prout est in Psalterio, dicatur Symbolum, specialis est ratio; cum enim in hoc Symbolo clarissima & distinctissima fiat explicatio, & Confessio totius Mysterii SS. Trinitatis, meritò quoque, si unquam in anno, debebat hæc confessio in hoc Festo fieri. An verò, si alicubi hoc festum Titulare est, debeat hoc Symbolum per totam Octavam recitari, non conveniunt Authores. P. Theophilus Raynaudus in Heteroclytis Spiritualibus p. 1. fol. 16. contendit, per totam Octavam quotidie recitandum; eò quòd Officium per totam Octavam celebrandum sit, ut in ipso Festo; nec Symbolum in hoc Festo dicatur ratione Dominicæ, utpote de qua non fit Officium. Et ita Lugduni, ubi Societas JESU Templum SS. Trinitati dedicatum habet, de facto practicari docet. Gavantus tamen *sect. 5. c. 20. n. 4.* putat, hoc Symbolum soli Dominicæ convenire, atque adeò in tali casu non nisi in ipso Festo, & die Octava (quæ eundem cum Festo Ritum, licet non eandem classem, habere debet) dicendum, uti de facto in aliquibus locis practicatur, saltem quoad ipsum Festum. Et hæc sententia mihi quoque probabilior videretur, cum planè in tali casu Symbolum ipsi duntaxat Festo ratione Mysterii concessum videatur, quemadmodum de facto in Festo Epiphaniæ omittitur ratione Mysterij Invitatorium cum Psalmo *Venite*, quod tamen per totam reliquam Octavam deinceps dicitur; quâ sanè instantiâ, & exemplo persuadeor, ut neque cum P. Raynaudo per totam Octavam, neque cum Gavanto in die Octava, sed in solo Festo dicendum putem; suadeam tamen interea, ut suæ quisque Diœcesis, aut Ecclesiæ consuetudinem servet.

§. VI.

De Capitulo.

I. **C**apitulum *Regi saeculorum* dicitur in omnibus Dominicis, Festis, & diebus infra Octavam occurrentibus, & toto tempore Paschali, exceptâ ipsâ Octavâ Paschatis usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. Ca-

II. Capitulum Feriale *Pacem* dicitur in omnibus Feriis, & simplicibus Vigiliis extra tempus Paschale, excepto Triduo ultimo Sacrae Hebdomadae.

III. Semper clauditur per *DEO gratias*.

§. VII.

De Responsorio brevi, & Versiculis.

I. **H**Oc Responsorium semper dicitur, excepto Triduo ante Pascha, & ipsa Octava Paschatis, usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. Dicitur autem eodem modo in omnibus Officiis, nisi quod loco Versus *Qui sedes* nonnunquam alius substituitur, prout in Rubricis §. 28. n. 3. notatur; ipsum verò *Gloria Patri* à Dominica Passionis usque ad Pascha in Officio de Tempore omittatur. Concurrentibus duobus Versibus propriis, altero ratione temporis, altero ratione Festi, ut in Conceptione B. Virginis intra Adventum, præferri debet ratio Festi, & eius Octavae.

III. Tempore Paschali adduntur duo Alleluia ante primum Versum, eaque iterum pro repetitione partis Responsorii repetuntur, eo ferè modo, qui in Dominica in Albis indicatur. Extra tempus Paschale non additur Alleluia, etiam si in aliquo Festo propter Solemnitatem in aliis minoribus Horis Alleluia adderetur, uti in Festo Corporis Christi videre est.

§. VIII.

De Precibus.

I. **P**reces Dominicales dicuntur semper, exceptis Festis duplicibus, biduo ante Pentecosten, & triduo ante Pascha, & diebus infra Octavam; hinc omittuntur etiam preces, si Dies Octava in Dominicam cadat privilegiatam. Gavant. *sect. 3. c. 8. n. 13.* tametsi de Octava tantum facta sit Commemoratio.

II. Preces Feriales dicuntur tantum in Feriis Maioribus & Vigiliis, quæ extra tempus Paschale sub ritu simplicis, in Prima & aliis parvis Horis celebrantur; unde nec in Vigilia Nativitatis, Epiphaniæ, Ascensionis, Pentecostes, nec in Feria II. Rogationum, aut quarta, & sexta Feria & Sabbato

quatuor temporum Pentecostes dicuntur, quia hæc omnia vel non sunt Simplicia, vel intra tempus Paschale celebrantur.

III. Qui solus recitat Officium, semel tantum dicit *Confiteor*, omittis illis verbis: *Tibi Pater, & vobis Fratres*, quod ipsum etiam aliqui observant, quando duo privatim recitant Officium. Quando verò dicit *Misereatur*, aut *Indulgentiam*, dicere debet *nostri, & nostrorum, non mei, & meorum*, etiam si solus recitet Officium.

IV. Tempore Paschali non additur Versibus Alleluia.

V. Dicuntur in Choro flexis genibus, quod etiam, si privatim recitantur, rectè, si fieri potest, observatur.

§. IX.

De Oratione, & reliquis usque ad Lectionem brevem.

I. **P**ost preces absolutas, aut si hæc dicendæ non sint, post Versum Responsorij brevis dicitur *Dominus vobiscum* cum Oratione, quæ nunquam mutatur, aut omittitur (excepto Triduo ultimo ante Pascha) sicut nec cætera, quæ orationem illam sequuntur usque ad Lectionem brevem.

II. Ad Versum *Preiosa*, non additur *Alleluia*, etiam tempore Paschali.

III. Quando dicitur ter *DEVS in adiutorium*, non formatur signum Crucis, ut notat Gavantus *sect. 4. c. 3. n. 9.*

§. X.

De Lectione brevi.

I. **H**æc Lectio semper dicitur, excepto triduo ante Pascha.

II. In Dominicis, Feriis, & Vigiliis, quæ sub ritu simplici in Prima celebrantur, sumitur ex Psalterio, nisi alia præscribatur in Officio de Tempore. In Festis pro Lectione brevi dicitur Capitulum Nonæ ex Proprio vel Communi Sanctorum, vel Proprio de Tempore.

III. In fine semper dicitur, *Tu autem Domine, miserere nobis.* & subjungitur *DEO gratias.*

§. XI.

De Clausula Primæ.

- I. **P**ost Lectionem brevem dicitur *Adiutorium* cum reliquis Versiculis usque ad finem.
- II. Si nulla alia Hora sequatur, & non continuata sit Prima cum Laudibus, subjungitur Oratio Dominica.

TITULUS IV.

DE TERTIA, SEXTA, ET NONA.

§. I.

De Initio.

- I. **A**d initium harum Horarum semper dicitur *Pater & Ave*. Versiculus *DEVS in Adiutorium* semper dicitur, excepto triduo ante Pascha.

§. II.

De Hymnis.

- I. **O**mittuntur isti Hymni nunquam, nisi in Triduo ultimo Sacrae Hebdomadae usque ad Dominicam in Albis exclusivè.
- II. Nunquam etiam variantur, excepta Octava Pentecostes, ubi loco Hymni *Nunc Sancte* dicitur in Tertia Hymnus *Veni Creator Spiritus*.
- III. Stropha ultima variatur pro temporis varietate, uti in aliis Hymnis.

§. III.

De Antiphonis.

- I. **I**n Dominicis, Feriis & simplicibus Vigiliis sumuntur sex Psalterio; in Festis verò ex Laudibus de communi Sanctorum, nisi pro utrisque propriae in Proprio Sanctorum, aut de Tempore assignentur. Sumuntur autem hoc Ordine, ut secunda Antiphona Tertiae Horae, Tertia Sextae, & Quinta Nonae serviat.
- II. Nunquam omittuntur, nisi in Triduo ultimo Sacrae Hebdomadae. In Octava Paschatis verò Antiphona *Hec dies* in omnibus Horis loco Antiphonarum aliarum sola dicitur in fine Psalmorum.
- III. Ab initio semper inchoantur tantum, in fine verò

ultimi Psalmi integræ dicuntur, & tempore Paschali Alleluia additur.

§. IV.

De Psalmis.

I. **S**emper dicuntur, & clauduntur per *Gloria Patri*, excepto Triduo ante Pascha, ubi omittitur hoc *Gloria*.

§. V.

De Capitulis.

I. **S**emper dicuntur, excepto Triduo ante Pascha, & ipsa Octava Paschæ usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. In Dominicis, Feriis, & Simplicibus Vigiliis sumuntur ex Psalterio, nisi aliud in Proprio de Tempore assignetur.

III. In Festis accipiuntur vel ex Proprio, vel, si in hoc non habentur, ex Communi Sanctorum.

IV. Semper clauduntur per *DEO gratias*.

§. VI.

De Responsoriiis Brevibus.

I. **N**unquam omittuntur, nisi Triduo ante Pascha usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. In Dominicis, Feriis, & Vigiliis Simplicibus sumuntur ex Psalterio, nisi alia in Proprio de Tempore assignentur. In Festis accipiuntur ex Proprio, aut, si hîc non habentur, ex Communi Sanctorum.

III. A Dominica Passionis usque ad Triduum ultimum Sacræ Hebdomadæ nunquam dicitur *Gloria Patri*, nisi in Festis occurrentibus.

IV. A Dominica in Albis usque ad Sabbarum Pentecostes inclusivè, ante primum Versum adduntur duo Alleluia, iterumque post dictum hunc primum Versum sola repetuntur, ipsi tamen Versui nullum additur Alleluia.

§. VII.

De Versibus ante Orationem.

I. **S**emper dicuntur, excepto Triduo ante Pascha usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. Tempore Paschali, id est, à Dominica in Albis usque

que ad Sabbatum post Pentecosten inclusive dicitur post Versus & Responsorium illorum unum Alleluia.

III. In Dominicis, Ferialibus, & Simplicibus Vigiliis, si proprii in Proprio de Tempore non assignentur, sumuntur ex Psalterio. In Festis ex Proprio, vel Communi Sanctorum.

§. VIII.

De Precibus Ferialibus.

I. **D**icuntur, quoties in Laudibus & Prima dictæ fuerunt.

§. IX.

De Orationibus.

I. **N**unquam omittuntur, etiam in Sacra Hebdomade. II. In Dominicis sumuntur ex Proprio de Tempore. In Festis & Vigiliis ex Proprio vel Communi Sanctorum. In Ferialibus ex Dominica præcedente, nisi propriam habeant.

§. X.

De Clausula.

I. **S**emper hæ Horæ clauduntur per *Dominus vobiscum, Benedicamus, Fidelium* (excepto Triduo ante Pascha) & si non conjungantur cum Laudibus, nec alia Hora sequatur, in fine dicitur *Pater noster*, si privatim recitentur; nam publicè omnis hora separatim recitata, & terminata, per *Pater noster*, Antiphonam *Salve* &c. aut aliam, ac *Divinum auxilium* &c. finitur, ut in Rubricis §. 36. dicitur.

TITULUS V.

DE VESPERIS.

§. I.

De Initio.

I. **V**esperæ semper inchoantur à *Pater & Ave*. Versus *DEVS in Adiutorium* semper dicitur, excepto ultimo Triduo Sacræ Hebdomadæ, & Defunctorum Officio.

§. II.

De Antiphonis.

6 6

I. Nun-

I. **N**Unquam omittuntur, etiam in Triduo S. Hebdomadae.

II. In Dominicis & Ferijs sumuntur ex Psalterio, in Festis ex Laudibus; de Communi Sanctorum, nisi propria in Proprio de Tempore, aut Proprio Sanctorum assignentur.

III. Tempore Paschali in Dominicis & Ferijs omnes Psalmi dicuntur sub una tantum Antiphona. In Festis vero cuilibet Psalmo subjungitur Antiphona, & in illius fine additur Alleluja, nisi jam antè in illa reperiatur. A Septuagesima usque ad Pascha, omittitur Alleluja, si Antiphonae curiam adjunctum sit.

IV. In Duplicibus integræ in initio & fine Psalmi dicuntur. Si Antiphona cum principio Psalmi conveniat, non repetitur initium, nisi Antiphonæ Alleluia subjungatur.

§. III.

De Psalmis.

I. **S**emper dicuntur quinque Psalmi, (solo Sabbato sancto excepto) qui in Dominicis & Ferijs sumuntur ex Psalterio, in Festis verò ex Communi Sanctorum, nisi alij in Proprio Sanctorum, aut de Tempore assignentur.

II. Clauduntur semper per *Gloria Patri*, exceptâ Festâ quintâ Cœnæ Domini, & die Parasceves. In Officio Defunctorum illius loco substituitur *Requiem*.

§. IV.

De Capitulo.

I. **N**unquam omittitur, nisi in Triduo ante Pascha usque ad Dominicam in Albis exclusivè, & in Officio Defunctorum.

II. In Dominicis & Ferijs sumitur ex Psalterio; in Festis verò ex Communi Sanctorum, nisi pro utrisque aliud in Proprio de Tempore aut Sanctorum assignetur.

III. In fine subjungitur *DEO gratias*.

§. V.

De Hymno.

I. **S**emper dicitur, excepto Officio Defunctorum, & Triduo ante Pascha usque ad Dominicam in Albis exclusivè.

II. S.

II. Sumitur in Dominicis & Feriis ex Psalterio; in Festis autem ex Communi Sanctorum, nisi alius in Proprio de Tempore aut Sanctorum pro utrisque assignetur.

III. Ultima Stropha variatur pro varietate temporis, excepto Hymno *Ave maris Stella*, & *Vexilla Regis prodeunt*, & quæ alio metro, quàm dimetro Jambo constant.

§. VI.

De Versu.

I. **S**emper dicitur, excepto Triduo ante Pascha. In ipsa Sverò Octava Paschatis dicitur illius loco Antiphona *Hac dies.*

II. In Dominicis & Feriis sumitur ex Psalterio; in Festis ex Communi Sanctorum, nisi alius in Proprio Sanctorum, aut de Tempore pro utrisque assignetur.

III. Tempore Paschali additur Alleluia.

§. VII.

De Antiphona ante Magnificat.

I. **S**emper dicitur, etiam Triduo ante Pascha. In Dominicis & Feriis sumitur ex Psalterio; in Festis ex Proprio vel Communi Sanctorum, vel Proprio de Tempore.

II. In Duplicibus dicitur integra, in reliquis Festis & Feriis inchoatur tantùm ante Canticum, & finito illo integra dicitur, exceptis Antiphonis majoribus, quæ à 17. Dec. usque ad 23. inclusivè dicuntur; hæ enim pariter ante & post Canticum integræ recitantur.

III. Tempore Paschali in fine additur Alleluia.

§. VIII.

De Cantico Magnificat.

I. **N**unquam omittitur. In fine semper additur *Gloria Patri*, excepto Triduo S. Hebdomadæ, ubi omittitur; & Officij Defunctorum, ubi loco illius dicitur *Requiem.*

§. IX.

De Precibus Ferialibus.

I. **D**icuntur hæ tantùm in Feriis Maioribus extra Tempus Paschale occurrentibus, quando de iisdem dicuntur *Vesperæ.*

§. X. De

§. X.

De Oratione.

I. Ante Orationem semper præmittitur *Dominus vobiscum*, vel *Domine exaudi* ab ijs, qui nondum sunt Diaconi, excepto Triduo ante Pascha.

II. Nunquam omittitur Oratio.

III. In Dominicis sumitur semper ex Proprio de Tempore, in Fetiis accipitur Oratio Dominicæ præcedentis, nisi propriam habeant. In Festis ex Proprio vel Communi Sanctorum.

IV. Clauditur semper cum verbis *per Dominum*, aut *Qui tecum vivit*.

§. XI.

De Commemorationibus specialibus.

I. Fiunt hæ Commemorationes eodem ferè Tempore, & Ordine, quem supra in Laudibus observandum diximus, nisi quòd in Vesperis Festi primæ Classis nullafiat Commemoratio, Simplicis aut dici infra Octavam; in Vesperis Festi secundæ Classis etiam horum fiat Commemoratio.

II. Modum quod attinet, requirit is, ut, si Commemoratio fiat de sequenti, Antiphona & Versiculi sumantur ex primis Vesperis. Si verò fiat de præcedenti, ex secundis accipiantur. Quòd si Officium fiat in primis Vesperis de Festo v. g. Confessoris Pontificis, & aliud simile, de quo faciendafit Commemoratio, occurrat, tum Antiphona pro Commemoratione prima, uti & Versiculi ex Laudibus sumendi sunt. Si verò & tertium simile occurrat, Antiphona quidem ex secundis Vesperis; Versiculi verò, quia communiter ijdem sunt cum Versiculis, qui in Laudibus dicuntur, ex primo Nocturno accipiendi sunt, nisi & hi quoque jam dicti sint, tum enim ex secundo Nocturno sumi debent. Quòd si cum Festo principali de alio simili in secundis Vesperis faciendafit Commemoratio, tunc Antiphona & Versiculi ex Laudibus sumendi sunt, si quidem Versiculi diversi sint ab ijs, qui in secundis Vesperis sunt dicti; si autem (ut plerumque contingit) non sint diversi, ex primis Vesperis accipiendi erunt. Si verò tertia similis Commemoratio faciendafit, tum Anti-

phona

phona quidem ex primis Vesperis (si diversa sit) Versiculi vero si jam semel dicti sunt, ex primo Nocturno sumuntur, aut si hi quoque jam dicti sunt, ex secundo Nocturno. Scio, aliquos pro prima Commemoratione statim Antiphonam & Versiculos ex primis Vesperis, utpote, qui ordinariè sunt diversi ab ijs, qui in secundis Vesperis dicuntur, sumere, sed præterquam quòd etiam hæc interdum non sint diversæ, est hæc mutatio expressè contra Rubricas §. 9. n. 8. dicentes ex Laudibus sumendam esse Antiphonam, si de simili Festo in Vesperis primis aut secundis facienda sit Commemoratio. Quod si quarta facienda sit, tum pro Antiphona sumenda erit prima Antiphona primi Nocturni (quod idem etiam faciendum, quoties in alijs casibus eiusmodi Antiphona deest, ita ut etiam secunda & tertia ex primo Nocturno sumi possit) pro Versu autem Versiculi ex Nocturnis, qui necdum dicti sunt, ut in simili casu supra de Laudibus ex Gavanto & Arnaudo dictum est.

III. Ordo in his Commemorationibus à potiori idem quidem est cum eo, quem supra in Laudibus observandum dixi, dubium tamen non leve offert ipsum Breviarium, quod in tabula Concurrentiarum hæc verba in fine addit; *Cum plures sunt Commemorationes, servetur hic Ordo. De duplici, de Dominica, de Semiduplici, de die infra Octavam, de Feria Maiori, de Vigilia, de S. MARIA in Sabbato, de Simplici.* Ubi, cum Rubrica hæc dicit de Semiduplici ante diem infra Octavam, Commemorationem faciendam esse, videtur evertere & contradicere generali Regulæ à Rubricistis circa Commemorationes assignatæ, quòd scilicet de eo faciendâ sit prius Commemoratio, quòd Vesperas saltem à Capitulo, atque adeò primam Orationem exigeret, si majus Festum, de quo sit ipsum Officium, abesset; cum ergo in concursu Semiduplicis Festi cum die infra Octavam hæc dimidias Vesperas à Capitulo, atque adeò primam Orationem ante Semiduplex exigat, meritò etiam primum in Commemoratione locum exigere videtur. Ob hanc rationem semper mihi videbatur, Commemorationem Octavæ in secundis Vesperis ante Semiduplicis Commemorationem faciendam esse; ad textum autem Rubricæ citatum facilè responderi posset, cum de concursu in Laudibus, & concursu in primis duntaxat Vesperis loqui,

loqui, cum ibidem etiam Vigilæ (de qua nihil fit in Vesperis) & B. MARIÆ in Sabbato ac Simplicis (de quibus nihil dicitur in secundis Vesperis) mentionem faciat ; Laudibus autem & primis Vesperis semper Semiduplex precedat Octavam, cum hæc in Vesperis dividat eas cum Semiduplici sequente. Sed quia etiam pro secundis Vesperis clarum exemplum in festo S. Thomæ Cantuariensis habemus in quibus Commemorationem ante omnes Octavas facere jubemur, ideo fatendum videtur, Rubricam in citato textu universaliter locutam esse (maximè cum nullam distinctionem inter primas & secundas Vesperas faciat) atque adeò particularem hanc Rubricam generali derogare voluisse, ut sæpius facere cõsuevit. Atq; ita sentit etiam Gavant. l. 3. c. 1. n. 39. ubi allatū pro cõtraria opinione dubiū solvere conatū dicendo, in ratione Officij dividi Vesperas, eò quòd in hoc perinde, ut in Commemorationibus, dignitas attendatur, unde cum Semiduplex sit Festum, dies infra Octavam autem duntaxat continuatio Festi, meritò illius Commemorationi atque hujus Commemorationem facienda videtur. Sed hæc ratio est contra ipsum Gavantum, qui l. 3. c. 8. n. 22. ait, si die Octava cum Dominica privilegiata secundæ classis, & Festum primæ classis occurrat, in Vesperis prius Commemorationem de Semiduplici præcedente, quam Octava die faciendam esse, eò quòd Semiduplex dimidium Vesperarum occupat; ergo in tali casu non attenditur dignitas Officij, et utique dies Octava nobilior sit semiduplici Festo. Rectè ergo tota hæc diversitas in solam instituentium voluntatem & arbitrium conjicitur.

IV. Oratio quævis inchoatur ab *Oremus*, non tam clauditur, nisi sit ultima ex ijs, quæ dicuntur.

§. XII.

De Suffragiis communibus.

I. **F**iant hæc Suffragia eodem tempore, ordine, & modo quem in Laudibus observandum diximus, nisi quæ Antiphonæ & Versiculi, qui orationi præmitti solent, ex secundis Vesperis sumendi sint, nisi prius jam dicti sint, tunc enim ex Laudibus accipi debent; aut si hi etiam jam dicti non diversi sint, ex primis Vesperis.

II. Te

II. Reliquo tempore Paschali loco horum Suffragiorum Antiphona cum Versiculis & Oratione de Cruce, & quidem sola dicitur.

§. III.

De Clausula.

I. **I**N Choro clauduntur Vesperæ, si Completorium non sequatur, eodem modo, quo Laudes finiri supra dictum est. In privatis verò Vesperis post Versiculos, *Dominus vobiscum, Benedicamus, Fidelium* subjungitur tantum Oratio Dominica; vel si Completorium sequatur, etiam hæc omisâ statim dicitur *Iube Domine benedicere*. Si tamen post Vesperas aliud quodpiam Officium, vel Litaniæ sequantur, omitti debet Versus *Fidelium*, sicut supra tit. 2. §. 12. dictum.

TITULUS VI.

DE COMPLETORIO.

§. I.

De Initio.

I. **I**Nitium fit à petitione Benedictionis, recitatione Lektionis brevis, Versu *Adiutorium*, Oratione Dominica, Confessione, Absolutione, & Versiculis *Converte, DEVS in Adiutorium*, quæ tamen omnia (exceptâ Confessione & Absolutione) omittuntur in Feriis Cœnæ Domini, & Parasceves.

II. Qui solus recitat Officium, semel tantum dicit *Confiteor*, omisâ illis verbis *Tibi Pater, & vobis Fratres*; quando verò dicit *Misereatur*, aut *Indulgentiam dicat nostri, & nostrorum*, non *mei, & meorum*.

§. II.

De Antiphona.

I. **S**emper dicitur exceptis Feriis Cœnæ Domini, & Parasceves. Neque unquam mutatur nisi tempore Paschali, ubi illius loco tria Alleluja dicuntur, quibus per Octavam Paschæ quartum additur.

II. Ab initio nunquam integra dicitur, sed tantum in fine Psalmorum.

Instruēt. II.

D

§. III. De

II. Te

§. III.

De Hymno.

I. **N**unquam omittitur, nisi à Triduo ante Pascha usque ad primas Vesperas Dominicæ in Albis exclusivè.

II. Ultima Strophæ variatur pro variatione temporis quæ variatio faciendæ est in Completorio Feriæ sextæ, etiam si de B. Virgine in Sabbato non sint dictæ Vesperæ à Capitulo, sed tantum eius Commemoratio facta sit.

§. IV.

De Capitulo.

I. **S**emper dicitur, excepto Triduo ante Pascha usque ad Completorium Dominicæ in Albis exclusivè. Nunquam mutatur.

§. V.

De Responsorio brevi.

I. **D**icitur semper; præterquam à triduo ante Pascha usque ad Sabbatum in Albis exclusivè.

III. Tempore Paschali ante primum Versum dicitur duplex Alleluia, iterumque post illum Versum repetitur in parte Responsorij. Post secundum Versum verò additur tantum unum Alleluja.

§. VI.

De Antiphona ad Canticum Simeonis.

I. **N**unquam omittitur, excepta Feriâ quintâ Cœnæ Domini, & Parasceves. Nunquam dicitur in integrum initio, sed nec variatur unquam, nisi à Sabbato sancto inclusivè (in quo propria habetur usque ad sequens Sabbatum exclusivè, ubi loco consueta Antiphonæ dicitur in fine Cantici Antiphona: *Hac dies*, non autem inchoatur ante Canticum).

II. Reliquo tempore Paschali, si consueta Antiphona *Salva nos* dicitur, additur in fine unum Alleluja.

§. VII.

De Cantico Simeonis.

I. **S**emper dicitur, etiam in Triduo S. Hebdomadæ.
II. Semper clauditur per *Gloria Patri*, excepta Feriâ V. Cœnæ Domini, & Parasceves.

§. VIII. De

§. VIII.

De Precibus.

I. **S**emper dicuntur, exceptis Duplicibus, & diebus infra Octavam. Omittuntur etiam, quando dies octava incidit in Dominicam privilegiatam. Gavant. *sect. 3. c. 8. n. 13.* ut supra quoque ad Primam §. 8. notatum est.

II. In Versibus tempore Paschali non additur Alleluia.

§. IX.

De Oratione.

I. **S**emper dicitur, excepta Feriâ quintâ Cœnæ Domini, & die Parasceves.

II. Subjunguntur illi Versus consueti *Dominus vobiscum, Benedicamus, benedicat.*

§. X.

De Antiphonis B. Virginis.

I. **S**emper dicuntur, præterquam in Feria quinta & sexta Sacræ Hebdomadæ.

II. Variantur pro diversitate temporis, prout in quavis Antiphona post Completorium notatur. Dubitari tamen potest de Antiphona *Alma Redemptoris*, an si Purificationis Festum ob Dominicam privilegiatam differatur, ut hoc anno factum est, etiam Antiphona illa transferri debeat? & respondet Gavantus *sect. 5. c. 22. n. 7.* affirmativè, eò quòd in tali casu semper adhuc de partu B. Virginis fiat mentio; quam ob causam ait citatus Author, si Purificatio alicubi Octavam habeat, dictam Antiphonam per totam Octavam dicendam esse, eò quòd omnes Octavæ dies pro uno die reputentur.

III. In fine subjungitur Versus *Divinū auxilium, & Pater, Ave, Credo.* Præter hæc ex præscripto nihil dicitur; aliqui tamen vel Psalmum *Laudate Dominum omnes gentes*, vel Orationem sequentem addunt. *Sacrosancta & individua Trinitati, Crucifixi Domini nostri IESU Humanitati, beatissima & gloriosissima, sempérque Virginis MARIÆ fecunda integritati, & omnium Sanctorum Universitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisque remissio omnium peccatorum per infinita secula seculorum. Amen.*

*Beata Viscera MARIÆ Virginis, qua portaverunt atque
Patris Filium. Et beata ubera, qua lactaverunt Christum
Dominum. Pater noster. Ave MARIA.* cui Orationi Leo
remissionem culparum in Officio recitando commissarius
indulfit.

P A R S I I I.

DE CÆREMONIIS IN
OFFICIO DIVINO PUBLICO
CANTATO OBSERVANDIS.

HActenus, quæ ad privatam Horarum Canonicarum
citationem pertinent, explicata sunt. Restat nunc,
quoniam non pauci Sacerdotes ad Horas easdem publicè,
in Choro recitandas obligantur, pro uniformitate servanda
etiam, quæ Cæremoniæ tunc observandæ sint, breviter
hac quarta parte indicetur. Antequam autem hoc præstatu-
tur, nôsse velim Lectorem, quòd omnia, quæ hîc dicentur
ex Cæremoniali & praxi Romana fuerint desumpta, quæ
cùm sit Matrix & Magistra Ecclesiarum, meritò illi potius
quàm aliis Ecclesiis se accommodant, qui ad peculiare
ci vel Ordinis consuetudines (quas non tolli à Cæremoni-
ali Romano, neque à Rubricis Breviarij, teste Gavanto s. n.
c. 2. n. 1. sæpius declaravit Sacra Congregatio, modò
ita pugnent cum universa Ecclesiâ, ut peritiorum iudicio
nûs laudabiles videantur) non obligantur.

T I T U L U S I.

DE CÆREMONIIS IN MATUTINO
OBSERVANDIS.

I. **E**T si Matutinum, prout ordinariè in locis Chorum
habentibus cantatur, nunquam in Pluviali cantari de-
beat; eò quòd Pluvialis usum Rubricæ Missalis tit. 19. n.
tantùm in Vesperis & Laudibus concedant; quia tamen
aliquibus Ecclesiis Chorum ordinarium non habentibus
est, ut aliquoties in anno Matutinum solemniter, perinde
ac Ve-